

ק"פ 19346/06/09 - עו"ד ישראל נגד מאיר שרבט

בית משפט השלום בפתח תקווה

ק"פ 19346-06-09 עזיאל נ' שרבט
בפני כב' השופטת הבכירה ניצה מימון שעשוע

בעניין: עו"ד ישראל עזיאל ע"י ב"כ עו"ד מוזר ואח'

הקובל

נגד

מאיר שרבט ע"י ב"כ עו"ד שוורץ

הנאשם

הכרעת דין

בפני קובלנה פלילית פרטית שעניינה עבירות פרסום לשון הרע בכוונה לפגוע ואיומים.

הקובל הינו עורך דין אשר ייצג, החל משנת 1993, את האחים שלום, יצחק, בנימין, בכור ומנשה שרבט (להלן: **האחים שרבט**) בהליך בוררות ממושך שהתנהל בין האחים שרבט וחברות שבשליטתם לבין אחיהם מלכיאל שרבט (להלן: **מלכיאל**).

הסכסוך הכספי בין האחים שרבט לבין מלכיאל פרץ בשנות השמונים של המאה העשרים, ולאחר הליכי משפט ממושכים, הגיעו הצדדים להסכמה, במסגרת ע"א 689/02, בדיון בבית המשפט העליון, להעביר את המחלוקות להכרעת הבורר השופט (בדימ') שלום ברנר. בשנת 2003 התפטר הבורר ברנר מתפקידו ובמקומו מונה בורר חליף, השופט (בדימ') ישי לויט (להלן: **הבורר לויט**). לימים, גם הוא התפטר מתפקידו בינואר 2009, מסיבות שיפורטו להלן.

הנאשם הינו בנו של מלכיאל, ונכח לצד אביו בדיונים שהתקיימו בהליכי הבוררות.

הבורר לויט קבע כי בשלב ראשון ייקבע במסגרת פסק בוררות חלקי מהי מאסת הנכסים שאותה יש לחלק בין הצדדים, ובשלב שני ייקבע כיצד יחולקו הנכסים ביניהם ותתבררנה יתר תביעותיהם של בעלי הדין. הבוררות עדיין היתה מצויה בחלקה בראשון בהתאם למתווה הנ"ל.

בישיבת ה-12.1.09, לאחר מספר שנים של ניהול הבוררות בפני הבורר לויט ובעת שהצדדים כבר הגישו סיכומיהם,

החליט הבורר לויט להתפטר מתפקידו נוכח התנהלותם הבלתי אפשרית של הצדדים, שצעקו וגידפו איש את משנהו ולא אפשרו שמיעה מסודרת וברורה של הדיונים. הבורר לויט הדגיש כי בישיבה האחרונה התנהגותו של הנאשם, שבלטה בחריגותה גם ביחס להתנהגותם הלא נאותה של הצדדים, הגדישה את הסאה וחצתה את הקיום האדומים ומשכך הגיע למסקנה כי לא יוכל עוד לנהל את הבוררות והודיע על התפטרותו.

לאחר ההתפטרות, עתרו האחים שרבט לבית המשפט המחוזי בנצרת להורות לבורר לויט לתת את פסק הדין החלקי בבוררות ביחס למאסת הנכסים. מלכיאל התנגד לכך.

על פי הנטען בקובלנה, החל בחודש אפריל 2009, היינו כשלושה חודשים לאחר שהבורר התפטר מתפקידו, פרסם הנאשם פרסומים הכוללים לשון הרע על הקובל ואף איים בפגיעה בו ובבני משפחתו. להלן פירוט הפרסומים נשוא הקובלנה:

אישום ראשון:

ביום 27.4.09 פנה הנאשם במכתב לבורר לויט, בו התייחס לתגובת הבורר לויט שנשלחה לבית המשפט המחוזי בנצרת (10/10 מיום 23.4.09), ובו הטיח בבורר האשמות בשפה בוטה על אופן ניהול הבוררות על ידו. בעמ' 3 למכתב (נספח א' לקובלנה, להלן: **הפרסום הראשון**) נכתב:

"הדרישה להשבתך כבורר משולה בעני לדרישה מא' מבית הנשיא להאנס שוב!!!!!!!"

אך אנני מצפה מהנוכל והשקרן עזיאל אחרת." (כך במקור, נ.מ.ש.).

המכתב מוען לבורר לויט, והעתקים שלו נשלחו, על פי האמור בו, לעורכי הדין של כל הצדדים, וכן, בהתאם לאמור בנבב, ללשכת עורכי הדין.

אישום שני:

ביום 11.5.09 שלח הנאשם מכתב לעו"ד אפרים נוה (נספח ב' לקובלנה, להלן: **הפרסום השני**), אליו צרף מכתב נוסף מיום 11.5.09 לבורר לויט.

במכתב לבורר לויט, שצורף כאמור, מכנה הנאשם את הקובל "נוכל בגלימה של עורך דין", "שקרן", "משבש הליכי משפט", "נבל".

כן נכללו במכתב דברי איום על הקובל ובני משפחתו:

"הוא כנראה לא מבין שאני ארדוף אותו ואת משפחתו עד חורמה. אדאג שילדיו לא יהנו מהרכוש שאביהם צבר במרמה,

כמו שהוא משבש את חייו של אבי מידה כנגד מידה והכל על פי חוק ואותם שיטות ואותו דמיון יצירתי, עם נבל אתנבל וכך יעשה בנחישות ובלי רגישות".

"אני יתחיל לגבות ממנו מחיר אישי יתחיל להזיע המטרה לשלול לו את הרשיון שלא יטפח עוד דור של שקרנים נוכלים וזילות בשופטים".

המכתב נשלח, על פי האמור בו, ללשכת עורכי הדין, לאחים שרבט ולעורכי הדין של כל הצדדים.

האישום השלישי:

ביום 2.6.09 שלח הנאשם מכתב נוסף לבורר לויט (נספח ג' לקובלנה, להלן: **הפרסום השלישי**) ובו לשון הרע ואיומים על הקובל, כדלקמן:

"וגם אם אאלץ לנדוד במדבר ארבעים שנה, אגבה את המחיר מהנבל עזיאל ואת הרכוש ואם בדרך אני אדרש לגרור את כבודו לבית המשפט אעשה זאת ללא משוא פנים..."

"הנוכל עזיאל ממשרד ליפא לצערי לא הרים את הכפפה כי אמת דיברתי, אני אביא אותו לשוקת"

המכתב נשלח על פי האמור בו לעורכי הדין של הצדדים, לשכת עורכי הדין, עו"ד חנוך ארליך, עו"ד שגיא, האחים שלום, בנימין ויצחק שרבט, מלכיאל.

האישום הרביעי:

ביום 9.6.09 שלח הנאשם מכתב לקובל (נספח ד' לקובלנה, להלן: **הפרסום הרביעי**) ובו דברי לשון הרע ואיומים כלפיו, כלהלן:

"לכבוד הנוכל עו"ד ישראל עזיאל"

"הולכת שולל את בית המשפט"

"ואתה שקרן, נוכל וגנב"

"אפרע ממך כנבל ברשות המשפט"

המכתב נשלח, על פי האמור בו, לבורר לויט, לבורר ברנר, לעו"ד ד"ר ליפא מאיר, לעו"ד חנוך ארליך, לאחים שרבט וללשכת עורכי הדין.

במענה לקובלנה, הנאשם הודה בכתיבת הפרסומים, הכחיש כי נשלחו לכל המכותבים הרשומים בהם, וטען לתחולת

הגנות לפי סעיפים 13(5), 14 ו-15 לחוק איסור לשון הרע.

להלן אדון בסוגיות שבמחלוקת, בטענות הצדדים ובראיות שהוצגו על ידיהם.

היות הפרסומים בגדר לשון הרע על הקובל

לא יכולה להיות מחלוקת, כי בארבעת המכתבים כלולים דברי לשון הרע חמורים נגד הקובל, תוך הכפשת יושרתו והגינותו בכינויים הגרועים ביותר ("נוכל בגלימה של עורך דין", "נבל", "שקרן", "רמאי", "גנב", "נבל ברשות המשפט"). אלה דברים העלולים להשפיל את הקובל בעיני הבריות או להפוך את הקובל מטרה לשנאה, בוז ולעג, ולפגוע בו במקצועו כעו"ד, ועל כן מהווים לשון הרע בהתאם לסעיף 1(1), (2) לחוק.

אין מדובר באמירות בעל פה הנאמרות בעידנא דריתחא, כדרכם של קללות וניבולי פה הנפליטים ברגע של כעס, ולעתים מבטאים אובדן עשתונות רגעי של הדובר ותו לא. מדובר בהתבטאויות קשות, רצופות וחוזרות, שהועלו על הכתב, בתפוצה נרחבת ובסדרת מכתבים שנשלחו בזה אחר זה לגורמים שונים במשך שלושה חודשים, כפי שיפורט להלן.

לא בכדי התבטא הנאשם במכתבו לקובל, הפרסום הרביעי (סעיף 7), בהתייחסו למכתביו-הוא: "**כבודך נרמס בראש חוצות ונהפך ללעג במסדרונות לשכת עורכי הדין**".

הכוונה לפגוע בקובל

המלים המשמיצות והבוטות בהן השתמש הנאשם פעם אחר פעם אינן מותירות כל ספק באשר לכוונתו לפגוע בשמו הטוב של הקובל ולהפכו מושא לבוז בעיני קוראי המכתבים, וכן להלך עליו אימים בקשר לפעילותו המקצועית כבא כוחם של האחים שרבט בהליך הבוררות ובהליכים המשפטיים בבית המשפט המחוזי בנצרת. כך בפרט, כאשר המכתבים נשלחו ללשכת עורכי הדין, שהיא הגוף המקצועי שעל שורותיו נמנה הקובל, וכן לחבריו למקצוע (באי כוחו של מלכיאל), ללקוחותיו, ולבוררים שהם שופטים בדימוס.

המטרה של פגיעה בקובל לא הוצגה בפרסומים אלא להפך, הובלטה בהם, והנאשם כתב מפורשות כי מטרתו היא לפגוע בקובל, לשלול לו את הרשיון, לשבש את חייו ולגרום לכך שילדיו לא יוכלו להנות מהרכוש שצבר.

הכוונה לפגוע בקובל התבטאה במשלוח ארבעה מכתבי השמצה קשים בזה אחר זה במהלך תקופה של שלושה חודשים, דבר המלמד כי אין מדובר בהתפרצות נקודתית בעידנא דריתחא, אלא במסע נקם מחושב ומתוכנן.

בת"א 796-07-08 עו"ד חורי נ' אלרום (פורסם בנבו) נפסק: "בפרסומים דנא לא מדובר בהתבטאויות בעל פה, או בקללות שהושמעו בעידנא דריתחא, אלא בהתבטאויות כתובות, דהיינו: במכתבים שהנתבע ערך, הדפיס ושלח לגורמים שונים, ועל כן אין אלא להסיק כי מדובר בהתבטאויות מחושבות ומתוכננות מראש".

הנאשם עצמו הבהיר במכתביו כי הם אינם נכתבים ברגע של כעס אלא פרי החלטה נחושה: "איני נמצא יותר בסערת רגשות אלא בסערת קרב", "גם אם אאלץ לנדוד במדבר ארבעים שנה, אגבה את המחיר מהנבל... ואת הרכוש", "נסה אותי!!! הפסקתי לשחק דמקה אני משחק איתך שח מט וכדאי שתבין זאת".

עיונות הרבה של הנאשם כלפי הקובל התבטאה גם במהלך המשפט, בו המשיך וכינה אותו בכינוי גנאי ("אני קורא לך נוכל", "אני עדיין אחז בדעתי כי מדובר באדם שאסור שישא רשיון עורך דין ואיני חוזר בי ממילה מדבריי", "הנוכל, ואני רוצה שיכתבו את זה בצורה ברורה שאני לא חוזר בי", "רמאי", "נוקט בדברי שקר לבית המשפט", "מתפרנס תוך הטעיית בית המשפט, עושה עבירות פליליות" - פרוט' 23.3.15 עמ' 48-53) וביטא רצון לפגוע ולנקום בו, וגם בכך יש כדי ללמד על המניע של רגשות עיונות, זעם ותסכול כלפי הקובל, ועל המטרה של פגיעה בקובל.

במהלך המשפט הוצע לא אחת על ידי בית המשפט כי הקובל יחזור בו מהקובלנה כנגד התנצלות של הנאשם בפניו ובפני הנמענים שקיבלו את המכתבים, אך הנאשם סרב, פעם אחר פעם, לחזור בו מההכפשות הקשות שכתב. הנאשם בעדותו אף טען כי לפי הצעת בית המשפט היה על הקובל להתנצל בפניו ובפני משפחתו, והתכחש להצעת בית המשפט שהוקראה בפניו (מפרוט' 8.11.11 עמ' 20 ש' 1), כאילו לא היתה (פרוט' 23.3.15 עמ' 53 ש' 9-19). לא מצאתי כי הצגת הדברים לתגובת הנאשם, בחקירתו הנגדית במסגרת אותו הליך עצמו, הינה בגדר שימוש שלא כדין בהצעת בית המשפט לפשרה.

הפסיקה קובעת כי הסירוב להתנצל על דברים מכפישם, כאשר ניתנת הזדמנות לכך, תוך ייתור הליכי המשפט, עשויה ללמד, בדיעבד, על הכוונה לפגוע. (רע"א 10520/03 **בן גביר נ' דנקנר** (פורסם בנבו); ת"א 3799/02 **שגיא ואח' נ' פייביש** (פורסם בנבו)). במקרה דנן, ראיה זו מצטרפת ליתר הראיות ואינה מותירה ספק לגבי קיום כוונה לפגוע.

הגעת הפרסומים לשני בני אדם לפחות זולת הנפגע

על פי סעיף 6 לחוק איסור לשון הרע, פרסום לשון הרע מהווה עבירה פלילית אם הוא נעשה "בכוונה לפגוע, **לשני בני אדם או יותר זולת הנפגע**".

הקובל הוכיח את הפצת ארבעת המכתבים למספר מכתבים זולתו במספר דרכים:

א. רשימת המכתבים שציין הנאשם בכל אחד ממכתביו כנמענים של הפרסום: על הנמענים נמנו הבורר לויט (כל הפרסומים), הבורר ברנר (הפרסום הרביעי), עורכי הדין של כל הצדדים בסכסוך (הפרסום הראשון, השני, השלישי), לשכת עורכי הדין (כל הפרסומים) האחים שרבט (הפרסום השני, השלישי, הרביעי), מלכיאל שרבט (הפרסום השלישי), עו"ד ד"ר ליפא מאיר (הפרסום הרביעי) עו"ד חנוך ארליך (הפרסום השלישי, הרביעי), עו"ד שגיא (הפרסום השלישי).

במסגרת המשפט האזרחי, בו נדרשת הרמת נטל ההוכחה במאזן ההסתברויות, הלכה היא, כי רשימת נמענים בשולי מכתב כמכתבים שהעתקי המכתב נשלחו אליהם יוצרת חזקה עובדתית שהמכתב אכן נשלח גם למכתבים אלה,

שאחרת מדוע נרשמו שמותיהם כמכותבים נוספים? רשימת המכותבים בשולי כל אחד מהפרסומים מעבירה אל הנתבע את הנטל לסתור חזקה עובדתית זו ולהוכיח, אם כך הוא טוען, כי לא שיגר את המכתבים לנמענים הנוספים, הגם שרשם את שמותיהם ככאלה. (ת"א 45580/07 **רצאבי נ' גאי ואח'** (פורסם בנבו)).

במקרה דנן עסקינן בקובלנה פלילית בה רמת נטל השכנוע הנדרשת היא גבוהה יותר, מעבר לספק סביר, ועל כן אין די בחזקה העובדתית הנוצרת מעצם ציון שמות הנמענים בפרסומים, הגם שהוא בגדר ראיה בעלת משקל, ובפרט כאשר הוכח קונקרטי כי הפרסומים אכן נשלחו לחלק מהמכותבים שצויינו בהם, כפי שיפורט להלן.

הקובל זימן כעדה מטעמו את **עו"ד מיכל קרסוצקי-יחזקאל**, רכזת ועדת האתיקה במחוז תל אביב והמרכז של לשכת עורכי הדין, אשר העידה כי הפרסום הראשון, השני והרביעי התקבלו בלשכת עורכי הדין. כן הציגה העדה את מכתבו של מנכ"ל מחוז תל אביב והמרכז של הלשכה, עו"ד נתנאל פרץ, מיום 18.10.12 המפרט את השתלשלות העניינים לגבי פניותיו של הנאשם ללשכת עורכי הדין, למכתבו של עו"ד פרץ צורפה התכתובת שהתקיימה בין הלשכה לנאשם בעקבות משלוח המכתבים, אשר כללה את הפרסומים הראשון, השני והרביעי שצורפו כנספחים למכתב (ת/7). העדה מסרה כי טיפלה באופן אישי במכתבי הנאשם ומכירה אותם. העדה אף חתמה בשם עו"ד נווה על המכתבים של הלשכה במענה לפניות הנאשם.

כמו כן, עד התביעה **שלום שרבט** העיד כי קיבל בדואר את הפרסומים השלישי והרביעי (פרוט' 23.10.12 עמ' 23 ש' 4).

בנוסף, עדת התביעה **עליזה בן משה** שהינה מזכירת קבלה במשרד הקובל העידה כי קיבלה את הפרסום הרביעי שהגיע בפקס' למשרד הקובל (ת/2) וחזתה בכתוב בכותרתו.

הנאשם הכחיש, במענה לקובלנה, את שליחת המכתבים לכלל הנמענים במופיעים בהם, אך הכחשתו זו לא היתה מהימנה, ונסתרה בעדויות שהובאו מטעם הקובל. הנאשם עצמו לא העיד כי נמנע משליחת המכתבים או אחד מהם לכל המכותבים שצויינו בהם, בין במתכוון ובין מסיבה אחרת, ולא ביקש לזמן מי מהנמענים הרשומים במכתבים כדי להוכיח שלא קיבל את המכתבים ששמו רשום עליהם כנמען.

בסופו של משפט, הוכח כי הנאשם שלח את הפרסומים למכותבים הבאים:

הפרסום הראשון: **לבזרר לויט** (הודאת הנאשם - פרוט' 9.11.10 עמ' 11 ש' 21); **לעו"ד מיכל קרסוצקי-יחזקאל** **מלשכת עורכי הדין** (עדויות), **ולעו"ד חנוך ארליך**, שייצג את אביו מלכיאל (הודאת הנאשם, פרוט' 9.11.10 עמ' 13 ש' 20-23, שבעקבותיה ויתר הקובל על זימון עו"ד ארליך לעדות).

הפרסום השני: **לעו"ד אפרים נוה מלשכת עורכי הדין** (הודאת הנאשם - פרוט' 9.11.10 עמ' 11 ש' 26), **לעו"ד**

מיכל קרסוצקי-יחזקאל מלשכת עורכי הדין (עדותה), ולעו"ד חנוך ארליך (פרוט' 9.11.10 עמ' 13 ש' 20-23).

הפרסום השלישי: **לבורר לויט ולמכותבים שהם בעלי דין או מייצגים שלהם** (הודאת הנאשם - פרוט' 9.11.10 עמ' 12 ש' 7), ביניהם **שלום שרבט** (עדותו).

הפרסום הרביעי: **לעליזה בן משה ממשד עורכי הדין של הקובל** (עדותה, הודאת הנאשם - פרוט' 9.11.10 עמ' 12 ש' 12), **לשלום שרבט** (עדותו), **לעו"ד חנוך ארליך** (שם, עמ' 13 ש' 20), **לבורר ברנר** (סעיף 40 להודעת הנאשם על צירוף ראיות מיום 10.12.15) - כאשר הקובל הגיש את מכתב הבורר ברנר **1/ת** המאשר קבלת המכתב בסמוך לתאריך הרשום עליו.

עולה איפוא כי הוכח שהנאשם שלח כל אחד מהפרסומים לשני אנשים לפחות זולת הקובל, וזאת בהודאת הנאשם, בעדות הקובל, בעדויות נציגת ועדת האתיקה של לשכת עורכי הדין, שלום שרבט ועליזה בן משה, וכן בראיות בכתב שהוגשו.

בהקשר זה יצוין כי כאשר שיגר הנאשם את הפרסומים, בין בפקס ובין בדואר, ללשכת עורכי הדין, ידע כי באופן סביר הם יגיעו לא רק לידי הנמען הרשום, אלא גם לגורמים מזכירותיים המטפלים בסיווג והפצת הדואר, ועל כן מתקיים התנאי כי המכתב היה עשוי להגיע לפי הנסיבות לאדם זולת הנמען. קל וחומר, כאשר המכתבים היו ממוענים ללשכת עורכי הדין באופן כללי וללא ציון שם בעל התפקיד. כך, בעק"נ 44911-49-41 **מלאשוילי ואח' נ' דרליוק** (פורסם בנבו) נפסק כי "כאשר מדובר במכתב אשר נשלח לגוף ציבורי, הרי שגם אם הוא ממוען לפלוגי - בעל תפקיד מסוים, הנסיבות מורות בבירור כי סביר להניח, ואף למעלה מכך, שהמכתב או תוכנו עשויים להגיע לידיעת אנשים נוספים באותו גוף ציבורי, זאת לצורך טיפול בתלונה". הגיון דומה קיים ביחס למשלוח פקסים למשרד הקובל, שיש בו עורכי דין אחדים וצוות מזכירותי המטפל בפקסים המגיעים לעמדת הקבלה.

מעבר לכך, הוכחה מידת מעורבותו הרגשית האינטנסיבית, שלא לומר האובססיבית, של הנאשם בסדרת המכתבים ששלח, ואת רצונו לתת ביטוי בתפוצה רחבה ככל אפשר להלך רוחו הזועם ולדעותיו על התנהלות הבוררות ועל אופן ייצוגו של הקובל את האחים שרבט, כך שלא נותר ספק סביר שמא הנאשם החליט להימנע ממשלוח המכתבים למי מהנמענים הרשומים עליהם, או ש"שכח" לעשות כן.

סעיף 14 לחוק - הגנת אמת הפרסום

משהוכחו יסודות העבירה, הוכחת ההגנה של פרסום אמת ושיש עניין ציבורי בפרסום מוטלת על הנאשם, על פי מאזן ההסתברויות.

הנאשם נכשל מלהוכיח את יסוד אמת הפרסום, מאחר שלא הוכח כל בסיס עובדתי לכינוי הקובל בשמות התואר המשמיצים "נוכל", "נבל", "שקרן", "גנב" ורמאי". הנאשם אישר בחקירתו הנגדית כי לא ידוע לו על כל עבירה פלילית, או עבירה אתית, שהקובל הורשע בה. הטענות היחידות שהעלה הנאשם כבסיס להשמצותיו הקשות הן לגבי יעוץ וייצוג

משפטי שנתן הקובל ללקוחותיו, האחים שרבט.

רוב הנקודות שלגביהן נחקר הקובל בחקירתו הנגדית לגבי הייצוג שנתן וטענות שהעלה בשם האחים שרבט, נזנחו בסיכומי הנאשם. עם זאת, אתייחס אליהן בקצרה.

הנאשם הפנה לנ/13 - פסק דין שניתן על ידי בית המשפט העליון בשנת 2004 בע"א 3888/04 בבקשה לפי פקודת בזיון בית משפט, שהגיש מלכיאל נגד האחים שרבט. הנאשם טען כי הקובל ייעץ ללקוחותיו לא למלא אחר פסק הדין לגבי העברת מסמכים למלכיאל. אין בפסק הדין בסיס לטענה זו, המייחסת לקובל, עורך הדין המייצג, מעשים או מחדלים של לקוחותיו בביצוע פסק דין (להבדיל מייצוג במהלך המשפט). הקובל העיד כי מעולם לא נתן ללקוחותיו ייעוץ שלא למלא את פסק הדין, אלא רק ייעוץ לגבי ניהול התיק, ואילו הלקוחות הם שהחליטו איך הם רוצים לפעול (פרוט' 26.2.13 עמ' 22 ש' 15-22). עדות הקובל לא נסתרה. גם אם העלה הקובל, בשם לקוחותיו, "טענות נוספות חדשות לבקרים" **כהנמקה** לאי ביצוע החלטות בית המשפט, כפי שנקבע בפסק הדין הנ"ל, אין בכך כדי להפוך אותו אישית למי שביזה את פסק הדין או שיטה בבית המשפט. קל וחומר, שאין בכך ביסוס לכינויו בכינוי הגנאי נשוא הקובלנה, שאינם בגדר "פרטי לואי שאין בהם פגיעה של ממש", אלא עיקר לשון הרע.

גם הטענה כי הקובל נתן ללקוחותיו ייעוץ סותר בהליכי בית המשפט, או העלה בשמם טענות משפטיות סותרות, והכל כדי לסרב ולעכב את יישמו של פסק הדין החלקי הקובע חלוקת שוויונית של נכסי ששת האחים שווה בשווה ביניהם (סעיפים 50-53, 56-59 להודעת הנאשם על צירוף ראיות), מתייחסת לטענות משפטיות שונות שהועלו בהקשרים שונים, הועברו לתגובת באי כוחו של מלכיאל ולבחינתן של הערכאות השיפוטיות שדנו בטענות והכריעו בהן. חלק גדול מטענותיו של הקובל נתקבלו, כפי שעלה מעדות הנאשם עצמו. ממילא, אין בהעלאת טענות משפטיות בשם לקוחותיו של הקובל, כדי לבסס את הכינויים הקשים בהם כינה הנאשם את הקובל בפרסומיו.

לא מצאתי ממש בטענה, כי הקובל ניסה להטעות את בית המשפט המחוזי בנצרת בתגובה שהגיש בשם לקוחותיו (נ/19), בכך שציטט באופן חלקי מהחלטת כב' השופטת ד"ר אפל-דנון (נ/18). אין מדובר בסילוף אלא בציטוט הקטע שביקש הקובל להדגיש כאשר החלק שלא צוטט הוחלף בשלוש נקודות, כמקובל [...], מאחר שלא קטע זה היה נושא הטיעון, ועל כן לא רלוונטי, כאשר לתגובה צורפה ההחלטה בשלמותה. הקובל העיד על כך בפרוט' 26.2.13 עמ' 26 ש' 16-21, 25-28). תלונה שהוגשה ללשכת עורכי הדין ע"י בא כוחו של הנאשם בעניין זה - נדחתה.

טענה נוספת שהעלה הנאשם נוגעת לסיכומים שהגיש הקובל בשם לקוחותיו במסגרת הבוררות (נ/21). הנאשם טען כי בסיכומים אלה העלה הקובל טענה בנוגע לחלקה 37 אשר אינה מתיישבת עם קביעות קודמות של בית המשפט, וכי הוא מוליך שולל את הבורר. גם טענה זו כבר נדונה בתלונה שהוגשה ע"י עו"ד ארליך, בא כוחו של הנאשם, ללשכת עורכי הדין נגד הקובל, בשלב מאוחר יותר, והתלונה נגנזה בהחלטה מנומקת של ועדת האתיקה מפב' 2011 (ת/4). הקובל הסביר בעדותו כי הטענה שהעלה בהקשר זה היתה טענה משפטית לגיטימית (פרוט' 26.2.13 עמ' 28-29, עמ' 31-32).

אין ממש גם בטענה כי הקובל הציג מצגים סותרים לגבי היותו של שלום שרבט מיוצג על ידו: הקובל העיד כי בהליך הבוררות החליט שלום שרבט בשלב מסוים כי הוא רוצה לייצג את עצמו, ולא להיות מיוצג ע"י הקובל. ברם, הקובל עדיין המשיך לייצג את שלום שרבט בהליכים המשפטיים בביהמ"ש המחוזי בנצרת הנוגעים לבוררות, ואין בכך סתירה. עדות הקובל פרוט' 23.10.12 עמ' 32 ש' 25-30. עדות שלום שרבט, שם עמ' 25 ש' 24. הטענה כי הקובל ושלום שרבט תאמו ביניהם בזדון ייצוג ואי ייצוג לסירוגין כדי לסרב את ההליכים, הינה ספקולציה שלא הוכחה.

לא נמצא ממש גם בטענה כי הקובל כלל מצג שקרי בסיכומיו בע"א 689/02 (נ/24), בכך שטען כי בה"פ 431/97 ניתן פסק דין לאחר הגשת תצהירים, ניהול חקירות והגשת סיכומים. הנאשם טען כי לא נערכו חקירות. ברם, הוכח כי הקובל ציין מפורשות שההליך נפתח על דרך המרצת פתיחה וצרף את פרוטוקול החקירות שנערכו כמוצג ז'. השוואת הפרוטוקול נ/25 לאמור בסעיף 15 לסיכומים נ/24 מעלה כי יש התאמה בין הנאמר בסיכומים לבין הפרוטוקול.

טענה נוספת של הנאשם, שהופרכה מניה וביה, היא כי הקובל שיקר כשאמר שהנאשם התפרע וניבל את פיו בישיבת הבוררות מיום 12.1.09. ברם, פרוטוקול ישיבת הבוררות דנן (נ/1) חושף את התפרעות הנאשם לרבות איומים מפורשים באלמות: "מתוק שלי, אני עד סוף השנה... אדביק אותך לרצפה וגם את הבחור הזה, אני אתבע אותו אישית, הוא ישלם מחיר אישי, לא ברבורים, קרבות רחוב" (שם, עמ' 183 ש' 21-23). בנוסף, הבורר לויט עצמו התייחס לכך בתגובתו לבית המשפט המחוזי נ/10.

בעדותו של הנאשם הועלו טענות נוספות נגד הקובל, שהקובל לא נחקר עליהן בחקירתו הנגדית, ואף לא הועלו בכתב בטיעוניו של הנאשם במסגרת ההודעה על צירוף ראיות. כך, כגון הטענה שאביגיל שרבט אמרה לנאשם שכלל לא חתמה לקובל על יפוי כח, או שהקובל הודיע בכזב לבית המשפט כי אביגיל ויתר ילדי האחים שרבט הודיעו לו בערב קודם לדין כי אינם רוצים שייצגם (פרוט' 23.3.15 עמ' 50 ש' 2-10). כך גם לגבי הטענה כי הקובל העלה טענות סותרות לעניין סמכות מקומית של בית המשפט בת"א ובנצרת (שם, עמ' 50-51). טענות אלה לא הוכחו עובדתית ולא ניתנה לקובל האפשרות להתייחס אליהן.

ההלכה הפסוקה קובעת, כי "ככל שהאשמה שיוחסה לאדם בפרסום חמורה וכבדה היא, כן תידרשנה ראיות כבדות משקל, "איכותיות" יותר, על מנת לעמוד בנטל ההוכחה של מאזן ההסתברויות" - ע"א 670/79 הוצאת עיתון הארץ בע"מ נ' מזרחי (פורסם בנבו). כן נפסק, כי במקרים שבהם מיוחסים לנפגע מעשים ופעולות העולים כדי עבירה פלילית, "נושא המפרסם בנטל מוגבר להוכיח את אמיתות הפרסום, ביחס לנטל הרובץ עליו בהליכים אזרחיים רגילים. בגדר זה, הכלל הוא, כי נטל הראיה הרובץ על המפרסם כבד יותר, ככל שחומרת המעשים המיוחסים על ידי המפרסם כבדה יותר" - דנ"א 7325/95 ידיעות אחרונות בע"מ נ' קראוס (פורסם בנבו).

במקרה דנן, מול ההשמצות הקשות של הנאשם כלפי יושרו המקצועי של הקובל, לא עלה בידו להציג ולו שמץ ראיה להיותו "שקרן", "נוכל", "רמאי" או "גנב", וטענותיו הינן מהרהורי ליבו ותפיסתו הסובייקטיבית השגויה של ההתנהלות בהליכי הבוררות וההליכים המשפטיים בין האחים שרבט לבין אביו, ותו לא. ויודגש, אי אביו של הנאשם היה מיוצג לאורך כל תקופת הפרסומים על ידי עורך דין מלומד ובקיא בליטיגציה, עמו יכול היה הנאשם להיוועץ, ואשר השיב מלחמה שעה בטענותיו המשפטיות לטענות הקובל בהליכי המשפט והבוררות, כך שלא אי הבנה בדקויות המשפטיות או חוסר

אונים של אדם פשוט בהתמודדות עם מסכת משפטית מורכבת וממושכת הם שעמדו ברקע הפרסומים.

הגנת תום הלב

לנוכח שלילת הגנת אמת הפרסום, מותנית הוכחת הגנת תום הלב לפי סעיפים 15 ו-16 לחוק בכך שהנאשם יוכיח, על פי מאזן ההסתברויות, כי עשה את הפרסומים בתום לב באחת הנסיבות המנויות בסעיף 15.

בין הנסיבות המנויות בסעיף 15, המהוות הגנה בכפוף לקיום תום לב בפרסום, נמנות עשיית הפרסום לשם הגנה על ענין אישי כשר של הנאשם (סעיף 15(3)) והבעת דעה על התנהגות הנפגע כבא כוחו של בעל דין (סעיף 15(5)(א)). מכתביו של הנאשם עשויים, לפי נסיבות כתיבתם, להכנס למסגרות אלה.

ברם, המכתבים אינם יכולים לחסות תחת ההגנה דן עקב אי עמידה במבחן תום הלב.

מבחן **פוזיטיבי** לקיומו של תום לב, במובנו של סעיף 16 לחוק, הוא "שהפרסום לא חרג מתחום הסביר באותן נסיבות" (סעיף 16(א)), ומבחן **נגטיבי**, השולל קיום תום לב, הוא אם "נתכוון על ידי הפרסום לפגוע במידה גדולה משהיתה סבירה להגנת הערכים המוגנים על ידי סעיף 15" (סעיף 16(ב)(3)).

במקרה דנן, הפרסומים אינם עונים על אף אחד משני המבחנים. הוכח כי הנאשם עשה את הפרסומים בכוונה לפגוע בקובל, תוך שימוש חוזר ונשנה בשפה מכפישה ובוטה, החורגת מכל התבטאות סבירה ועניינית, כאשר הפרסומים נשלחים לגורמים מקצועיים ו/או מעין שיפוטניים. מהתוכן ומהשפה עולה כי הכוונה לא היתה להביא לבירור ענייני של טענות הנאשם כלפי אופן ייצוגו של הקובל את האחים שרבט, אלא להלך עליו אימים, להכפישו ברבים, לפרוק רגשות תסכול וזעם ולהפעיל לחץ לא הוגן על הבורר לויט.

הנאשם לא עשה מאמצים סבירים, בהתחשב בהעדר השכלתו המשפטית, לוודא שהדברים אותם הוא מעלה על הכתב ומפיץ בתפוצה נרחבת הם נכונים, וחזר על השמצותיו באולם בית המשפט גם לאחר שטענותיו נדחו ע"י לשכת עורכי הדין.

מאחר שהנאשם השתמש במילות הכפשה והשמצה בוטות, ללא ביסוס עובדתי הולם, הרי שלא הוכחה ההגנה כי מדובר בהבעת דעה בתום לב.

הפרסום הראשון, השלישי והרביעי: אין מדובר בהגשת תלונה על הנפגע לפי סעיף 15(8) לחוק

מנוסח המכתבים, אשר הופנו לבורר לויט (הפרסום הראשון והשלישי) ולקובל (הפרסום הרביעי), כמו גם מהעובדה כי לשכת עורכי הדין צורפה אליהם רק כנמענת משנית שנשלחו אליה העתקים, עולה בבירור כי אין מדובר בהגשת תלונה ללשכת עורכי הדין או לגוף מוסמך אחר.

הפרסום הראשון כמעט שאינו עוסק כלל בקובל, וכולו בגדר השתלחות בוטה בבורר לויט בהקשר עם תגובתו לבית המשפט המחוזי (10/נ) בבקשה של האחים שרבט למתן פסק הבוררות על ידי הבורר (9/נ), בקשה שהועברה לתגובת הבורר. הקובל מוזכר רק בשולי המכתב, במשפט - "אך אני מצפה מהנוכל והשקרן עזיאל אחרת". ברי כי מכתב זה אינו יכול להחשב כהגשת תלונה על הקובל.

הפרסום השלישי הינו מכתב נוסף לבורר לויט, לאחר שבית המשפט המחוזי החליט להורות לבורר לתת את פסק הבוררות החלקי. במכתב זה מביע הנאשם חוסר אמון בבורר והוא חוזר ומעלה כלפיו טענות לגבי אופן ניהול הבוררות ולגבי האובייקטיביות שלו, ודורש ממנו להתפטר. הקובל מוזכר רק בשולי המכתב - "וגם אם אאלץ לנדוד במדבר ארבעים שנה, אגבה את המחיר מהנבל עזיאל ממשרד ליפא ואת הרכוש", "נ.ב. הנוכל עזיאל ממשרד ליפא לצערי לא הרים את הכפפה כי אמת דיברתי, אני אביא אותו אל השוקת". ברי כי גם מכתב זה אינו יכול להחשב כהגשת תלונה על הקובל.

הפרסום הרביעי הינו מכתב המופנה אל הקובל עצמו, במענה למכתבו מיום 7.6.09. ברי כי מכתב המופנה אל הנפגע עצמו אינו יכול להחשב כהגשת תלונה עליו.

יצוין כי גם נציגת ועדת האתיקה של הלשכה מסרה כי פניות אליהן מכותבת הלשכה בהעתק, א-פריורי אינן מסווגות כתלונה (פרוט' 26.12.13, עמ' 40 ש' 26).

הפרסום השני: אין מדובר בהגשת תלונה בתום לב כדרישת סעיף 15(8) לחוק

הפרסום השני הינו מכתב שנשלח לעו"ד אפרים נה מלשכת עורכי הדין, אליו צורף מכתבו של הנאשם לבורר לויט, שניהם מיום 11.5.09. כותרת המכתב לעו"ד נה היא "תלונה נגד משרד ליפא מאיר, עו"ד ישראל עזיאל ועו"ד רז נבון". במכתבו מבקש הנאשם להפגש עם הנמען "בעניין מכתבי הרצ"ב ובפרט לאור סעיף 7 למכתבי, וזאת על מנת לפרט בפניך את תלונתי כנגד משרד עורכי דין ליפא מאיר ולדעת מה הם האמצעים העומדים לרשותי על פי כל דין לצורך שקילת המשך צעדי כנגד משרד זה". במכתב המצורף יש בעיקר טענות כלפי הבורר לויט על אופן ניהול הבוררות, כאשר ההתייחסות היחידה לקובל הינה בסעיף 7.

ברם, בהתייחסות זו לא ניתן לראות תלונה נגד הקובל שהנאשם מבקש מלשכת עורכי הדין לברר. הסעיף כולל, כמעט אך ורק, מילות גידוף והשמצה כלפי הקובל, ואיומים כלפיו, ללא כל עובדות שיש בהן לבסס ולו לכאורה תלונה קונקרטית נגדו:

"ישראל עזיאל הינו נוכל בגלימה של עורך דין, שקרן, משבש הליכי משפט, רמת השקר ותמהיל של עצלות של שופטים לקרוא את חבילות הבקשות והתגובות שהוא מייצר גוררות טעויות שיפוטיות, הוא כנראה לא מבין שאני ארדוף אותו ואת משפחתו עד חורמה, אדאג שילדיו לא יהנו מהרכוש שצבר אביהם במרמה, כמו שהוא משבש את חייו של אבי, מידה כנגד מידה והכל על פי חוק ואותם שיטות ואותו דמיון יצירתי, עם נבל אתנבל וכך יעשה בנחישות ובלי רגישות. אני יתחיל

לגבות ממנו מחיר אישי יתחיל להזיע המטרה לשלול לו את הרשיון שלא יטפח עוד דור של שקרנים נוכלים וזילות בשופטים. ידע כל עורך דין עברי שלכל מעשה נבלה יש מחיר. כל נזק שיגרם לאבי באחד מההליכים אתבע את משרד ליפא ואותו אישית אמצה את הדין עמו ועם כל נבל אחר ממשרדו."

האמירה הקונקרטיה היחידה המתייחסת לפעילותו של הקובל היא שהוא "מייצר חבילות של בקשות ותגובות" אשר השופטים מתעצלים לקרוא, ועל כן נוצרות טעויות שיפוטיות, טענה שוודאי אין בה כדי להוות תלונה לגיטימית נגד הקובל, שהנאשם מבקש מלשכת עורכי הדין לברר.

עו"ד מיכל קרסוצקי-יחזקאל העידה, כי הלשכה לא ראתה במכתבי הנאשם שהתקבלו בלשכת עורכי הדין משום הגשת תלונות לועדת האתיקה נגד הקובל, אלא סווגו כפניה כללית. ועדת האתיקה השיבה לנאשם כי עומדת לרשותו האפשרות להגיש תלונה, אך עליו להגישה בצורה מסודרת ומנומקת, בלשון מכובדת ושאיינה מתלהמת, ומגובה במסמכים. עו"ד קרסוצקי-יחזקאל העידה כי חרף מכתב זה, עד היום לא הוגשה ע"י הנאשם, אישית, תלונה מסודרת נגד הקובל ללשכת עורכי הדין.

בע"א 7426/14 **פלונית נ' אורי דניאל** (פורסם בנבו) קבע בית המשפט העליון כי "בהגשת תלונה לרשות מוסמכת ישנה חשיבות גם לאופן שבו מנוסחת התלונה. בעניין **רום** צוין, כאמור, כי הפרזה יתרה של המתלונן עשויה להחליש את אפשרותו להנות מהגנת תום הלב". קל וחומר, כאשר ה"תלונה" אינה כוללת עובדות כלשהן אותן ניתן לברר כדי לקבוע אם נעברה עבירה אתית או פלילית, אלא אך בליל של מילות השמצה ואיומים על הקובל, המלמדים כי כוונת הנאשם לא היתה לבירור ענייני של תלונה קונקרטיה כלשהי אלא לפגיעה גורפת ובלתי מנומקת בשמו הטוב של הקובל. ההלכה הפסוקה קובעת כי לשון משתלחת וחרפה בפרסום עלולה לצאת אל מחוץ לתחום הסבירות ובכך לשלול את ההגנה מהמפרסם (ע"א 5653/98 **פלוס נ' חלוץ ואח'** (פורסם בנבו)).

אף הנאשם עצמו העיד על עצמו במכתבו אל הקובל מיום 9.6.09, הוא הפרסום הרביעי, כי לא ראה במכתבים הקודמים, או באחד מהם, בבחינת תלונות שהגיש על הקובל ללשכת עורכי הדין, אלא בבחינת ביזוי ברבים בלבד. כך, כתב הנאשם לקובל: "מה לך להגן על כבוד השופט לויט, אם על כבודך שלך אינך מגן? **כבודך נרמס בראש חוצות ונהפך ללעג במסדרונות לשכת עורכי הדין**" (סעיף 7). משמע, הנאשם הודה במו פיו במכתבו לקובל כי מכתביו הקודמים ללשכת עורכי הדין, שצורפה כמכותבת למכתבים ששלח לבורר לויט, לא נועדו לברר תלונה מוגדרת כלשהי כלפי הקובל, אלא לשים את שמו למרמס וללעג "במסדרונות לשכת עורכי הדין".

חיזוק נוסף לכך עולה מהמכתב שהפנה הנאשם אל לשכת עורכי הדין, אליו צרף את הפרסום הרביעי. במכתב הפניה ללשכה, כתב הנאשם ביום 21.6.09: "להלן מכתב שנשלח לעורך הדין ישראל עזיאל, לידיעת לשכת עורכי הדין **בטרם הגשת כתב תלונה נגדו** על התנהגות בלתי הולמת, הפרת כללי האתיקה המקצועית ושיבוש הליכי משפט" (כלול במסמכי **ת/7**). משמע, הנאשם אישר במו פיו, כי כל הפניות הקודמות ששלח ללשכה או לעו"ד נווה, אליהן צורפו העתקי מכתביו לבורר, לא היו בגדר הגשת תלונות בכתב ללשכה נגד הקובל.

גם בעדותו, לא ניסה הנאשם להעלות טענה רצינית של הגשת תלונה ללשכת עורכי הדין בפרסומים נשוא הקובלנה, אלא התמקד בחוסר האמון שלו בועדת האתיקה של הלשכה ובבעלי התפקידים בה, הקשורים למשרד ב"כ הקובל ולעו"ד רז נבון ממשרדו, ועל כן לטענתו לא נערך בירור ענייני של פניותיו. ביחס לשאלה, האם הגיש תלונה, התבטא סתמית: "אין לי פה את המסמכים - נדמה לי שהגשתי קובלנה נגד ישראל עזיאל באמצעות המכתבים שלי". "הוגשה קובלנה בצורה כזו או אחרת".

ברי, כי אילו כוונת הנאשם היתה להגיש תלונה לועדת האתיקה נגד הקובל, היה ממען את הפרסומים לועדת האתיקה של הלשכה, או למצער מכתיר אותם כתלונה ללשכה (כפי שעשה רק בפרסום השני אליו צורף מכתבו לבורר לויט), ואף מפרט את תוכן התלונה, היינו המעשים הלא-אתיים שהוא מייחס לקובל, כדי שניתן יהיה לבדוק אותה עובדתית, דבר שלא נעשה כלל בפרסום השני, כמצוטט לעיל. כאשר רצה הנאשם להגיש תלונה נגד הקובל, ידע לפנות באמצעות עו"ד חנוך ארליך ולהגיש תלונה מסודרת וקונקרטית.

הפרסומים אינם בגדר פרסומים מותרים לפי סעיף 13(5) לחוק - פרסום "תוך כדי דיון"

הנאשם טען כי הפרסומים הינם בגדר פרסומים מותרים לפי סעיף 13(5) לחוק, הקובע כי "לא ישמש עילה למשפט פלילי או אזרחי - (5) פרסום ע"י שופט, חבר של בית דין דתי, בורר, או אדם אחר בעל סמכות שיפוטית או מעין שיפוטית על פי דין, שנעשה תוך כדי דיון בפניהם או בהחלטתם, או פרסום על ידי בעל דין, בא כוחו של בעל דין או עד, שנעשה תוך כדי דיון כאמור".

התנאים דנן - זהות המפרסם וזירת הפרסום - הינם תנאים מצטברים, ודי בהעדרו של אחד מהם, כדי שהפרסום לא יחסה תחת ההגנה של סעיף 13(5).

עיון בלשון הסעיף והשוואתה לעובדות נשוא תיק זה מלמדים כי הפרסומים אינם בגדר פרסומים מותרים לפי סעיף זה.

ראשית, הפרסומים לא נעשו **תוך כדי דיון** בפני שופט או בורר. לגבי הפרסום הרביעי והשני, מדובר במכתבים שנשלחו אל משרד עורכי הדין של הקובל ואל עו"ד אפי נוה, שאינם גופים שיפוטיים או מעין שיפוטיים כהגדרת הסעיף. המכתבים נשלחו באופן פרטי ואישי ולא היוו כתבי טענות בהליך משפטי כלשהו, או בהליך הבוררות. לגבי הפרסום הראשון והמכתב המצורף בפרסום השני, אלה מכתבים שנשלחו באופן פרטי לבורר לויט. **מכתבים אלה נשלחו בחודשים אפריל-מאי 2009, לאחר שהבורר התפטר מתפקידו ביום 12.1.09 ולפני שהוחלט ע"י בית המשפט המחוזי בנצרת, לבקשת האחים שרבט ובהסכמת הבורר לויט, ביום 17.5.09, להחזיר את הבורר לתפקידו אך ורק לצורך כתיבת פסק בוררות חלקי לגבי מאסת הנכסים, וזאת חרף התנגדות מלכיאל. משמע, בעת כתיבת המכתבים דנן, לא התנהל הליך הבוררות בפני הבורר לויט, אלא שההליך הופסק. קל וחומר, שהמכתבים דנן לא היו חלק מדיון בפני הבורר.**

הפרסום השלישי הינו מכתב שנשלח לבורר לויט לאחר שבית המשפט המחוזי הורה לו לכתוב את פסק הבוררות, במטרה להניעו להתפטר בשנית מתפקידו. מדובר בנסיון פסול להפעיל לחץ על הבורר לפעול בניגוד להחלטת בית

המשפט המחוזי, תוך הכפשתו ואיום עליו בגרירתו להליך משפטי ("אם בדרך אני אדרש לגרור את כבודו לבית המשפט אעשה זאת ללא משוא פנים ואמצא עימך את הדין"), ואין לראות במכתב זה משום חלק מניהול תקין של הבוררות.

העובדה כי הפרסומים שנשלחו אישית לבורר לויט נועדו למתוח עליו ביקורת לגבי תגובתו לבית המשפט המחוזי (הפרסום הראשון) ולגבי החלטותיו בבוררות שהופסקה (הפרסום השני), או לשכנעו להתפטר מתפקידו פעם נוספת חרף החלטת בית המשפט המחוזי להורות לו לתת את פסק הבוררות החלקי (הפרסום השלישי), אינה הופכת אותם לפרסומים שנעשו "תוך כדי דיון" בבוררות, שכן עצם משלוח המכתבים לבורר היה שלא כדין, והעובדה כי הקובל הגיב כלפי הבורר לאחד ממכתבים אלה (ק/16), שהיה מכותב אליהם, אינה הופכת אותם לחלק לגיטימי מהליך הבוררות.

כפי שנקבע בע"פ 364/73 **זיידמן נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו) ההגנה לפי סעיף 13(5) חלה על "כל צעד הננקט בקשר עם ההליך בכל שלב משלביו השונים, לרבות כל פניה בכתב ומסמך הנדרש במהלך הרגיל של המשפט והמשמשו כהלכה".

משמע, רק ביטויים הנעשים במסגרת המשפטית של ההליך המשפטי התקין חוסים תחת מטריית ההגנה דנן, ולא ביטויים החורגים ממסגרת ההליך ומבקשים לתקוף אישית את השופט או הבורר על אופן התנהלותו, או להפעיל עליו לחץ באופן פסול, שלא במסגרת דיון והליך משפטי כלשהו.

שנית, הפרסומים לא נעשו **על ידי בעל דין**, אלא על ידי מי שהינו בנו של בעל הדין, מלכיאל, שלא היה לו מעמד של בעל דין בהליכים המשפטיים בבית המשפט המחוזי ולא בבוררות נכון לאותו שלב בו נכתבו המכתבים. העובדה כי הנאשם התלווה לאביו בדיוני הבוררות אינה הופכת אותו לבעל דין בבוררות, בשלב בו התקיימה והופסקה, וגם לא אחר הפסקתה ובטרם מתן פסק הבוררות החלקי בשאלת מאסת הנכסים.

המסמך **נ/20** שהינו הסכם מסגרת כולל לעריכת בוררות בין האחים שרבט וצאצאיהם, אינו מתייחס להליך הבוררות הקונקרטי שהתנהל באותה עת אלא גם להליך העתידי שהיה אמור להתנהל לאחר קביעת מאסת הנכסים בשלב הראשון של הבוררות, שלב בו הנאשם לא היה בעל דין. ואמנם, לאחר מתן פסק הבוררות החלקי ע"י הבורר לויט, בחודש יולי 2010, שאושר ע"י בית המשפט המחוזי, התנהלה בוררות נפרדת בפני השופט בדימ' אמנון סטרשנוב לגבי חלוקת מאסת הנכסים בין צאצאי האחים שרבט, שהחלה באוקטובר 2012, ובבוררות זו אכן היה הנאשם בעל דין, בהתאם למתווה שנקבע מראש (ק/14, ק/15).

כך, ברע"א 5067/09 **מלכיאל שרבט נ' בכור שרבט ואח' (ת/3)** קבע בית המשפט העליון:

"טענתו של המבקש כי צאצאיהם של בעלי הדין לא זומנו לדיון בבית המשפט המחוזי אינה רלוונטית היות **שצאצאיהם של בעלי הדין אינם בעלי דין ישירים בבוררות ואף לא היו בעלי דין ישירים בהליך בבית המשפט המחוזי ואף לא במסגרת הדיון לפנינו**".

הנאשם היה מודע לכך ואף בא כוחו בבש"א 2090/08 בבית המשפט המחוזי (נ/6) טען ביום 23.9.08, היינו ששה חודשים לפני הפרסום הראשון, כי **הנאשם אינו צד לבוררות**:

"יש בפנינו בוררות שמתנהלת כפי שנקבע כפי שזה מתבטא בהחלטות, בשני שלבים. שלב ראשון מתבררות טענות האחים בדור הראשון ובשלב השני טענות הדור השני. הדרך שנקט בה הבורר... על זה אין מחלוקת. **אין מחלוקת שכרגע מאיר שרבט אינו צד לבוררות**. אפילו ההחלטה האחרונה שאותה מבקשים לאשר בפני בימ"ש גם היא אומרת את אותו הדבר. **אומרת שמאיר שרבט הוא אינו צד לבוררות, הוא יהיה צד לבוררות. הוא עדיין אינו צד לבוררות**" (עמ' 5 ש' 22-28 לנ/6).

גם עו"ד ארליך, בא כוחו של מלכיאל, טען באותו דיון כי "העובדה שמאיר שרבט היה נוכח בדיונים היא לא רלוונטית" (**שם**, עמ' 7 ש' 11).

הקובל אמנם התבטא באותו פרוטוקול כי הנאשם הוא "**חלק** מהליך הבוררות", בכך ש"הוא חתום על הסכם הבוררות" (נ/7), מגיע לרוב הישיבות בפני הבורר לויט ומתבטא בהן, אך לא טען כי הנאשם הינו **בעל דין** בבוררות.

ואמנם, בית המשפט המחוזי קבע בהחלטתו מיום 25.9.08 (נ/17) כי הנאשם אינו צד לבוררות, ועל כן הצו שנתן הבורר לויט אינו מכוון אליו, כפי שקבע הבורר מפורשות, ועל כן אין לתת צו נגדו גם בבית המשפט, בשלב הנוכחי של הבוררות. לפיכך, הבקשה לתת צו גם נגדו, ולא רק נגד אביו, נדחתה.

לפיכך, בעת כתיבת המכתבים נשוא הקובלנה ידע הנאשם היטב כי הוא אינו נחשב כבעל דין בהליך הבוררות ובהליכים המשפטיים בעניינה.

בפסק הבוררות עצמו הנאשם אינו מופיע כבעל דין, וגם בבקשה לאישור פסק הבוררות של הבורר לויט (נ/9) הנאשם לא היה צד להתדיינות ואינו מופיע כבעל דין בפסק דינו של בית המשפט המחוזי בנצרת מיום 17.7.12, המאשר את פסק הבוררות ודוחה את הבקשה לביטולו (ה"פ 431/97, הפ"ב 11-09-47491). כך גם ברע"א 7442/12 בבית המשפט העליון שדחתה את בקשת רשות הערעור של מלכיאל על פסק הדין, וברע"א 7387/12 בו נדחתה בקשת הנאשם להארכת מועד להגיש בר"ע על פסק דינו של בית המשפט המחוזי, בנימוק שהוא אינו בעל דין בתיק ואינו צד לפסק הדין (ת/8).

יצוין כי בעמ"ש 47311-10-13 **פלוני נ' פלמונית** (פורסם בנבו) נקבע ע"י בית המשפט המחוזי בת"א בקשר לסעיף 13(5) כי "אין מקום להחיל הגנה זו גם על קרובי משפחה של בעל דין, אף אם הם מלווים לדיון את בן משפחתם שהוא בעל דין". העובדה כי הנאשם היה מעורב רגשית בסכסוך והתלווה לאביו בדיונים רבים בבוררות (ק/1 - ק/12, ק/29, נ/12) אינה הופכת אותו לבעל דין.

לפיכך, לא מתקיימים התנאים המצטברים הנדרשים בסעיף 13(5), היינו כי (א) הנאשם היה **בעל דין** בבוררות (או

בהליך שיפוטי/מעין שיפוטי אחר, שהפרסומים נעשו תוך כדי דיון בו; ו-(ב) הפרסומים נעשו **תוך כדי דיון** בהליך השיפוטי או המעין שיפוטי.

יצוין, כי אף לא הוגשה על ידי הנאשם תלונה לוועדת האתיקה של לשכת עורכי הדין, ולא נפתח הליך של בירור משמעותי שהפרסומים נעשו במסגרתו. כפי שנקבע לעיל, הפרסום השני אינו יכול להחשב כתלונה, בהעדר פירוט עובדתי מינימלי, כמצוטט, ואילו יתר הפרסומים כלל אינם מופנים כתלונה ללשכת עורכי הדין אלא היא מופיעה בשוליהם כמכותבת-משנה שהעתקי המכתבים לבורר לויט ולקובל נשלחו אליה, שלא לצורך בירור תלונה קונקרטית כלשהי. לא בכדי, לא התייחסה ועדת האתיקה לאף אחד מהפרסומים, אליהם כותבה ע"י הנאשם, כתלונה שהוגשה לוועדת האתיקה, ולאחר שהדבר הובהר לנאשם, הוא לא ביקש להגיש תלונה באופן מסודר כפי שהוסבר לו שעליו לעשות אם רצונו בכך. ממילא, אין בפניות בכתב גרידא, שלשכת עורכי הדין מכותבת אליהן, לו גם ניתן היה להתייחס אליהן כתלונות, כדי לעמוד בהגדרת סעיף 13(5) המתייחס לגורם בעל סמכויות שיפוט שהפרסום הפוגע נעשה **תוך כדי דיון בפניו בהליך שיפוטי או מעין שיפוטי. זאת, מאחר שלא נפתח כל הליך משמעותי נגד הקובל בעקבות מכתבים אלה, ועצם הגשת התלונה אינה פותחת בהליך המשמעותי, שהפתיחה בו הינה בסמכות ועדת האתיקה.** (ראו: המ' (ת"א) 8652/77 הלר נ' שיאוביץ, פ"מ תשל"ח(1) 384; בש"א (י-ם) 1647/09 עו"ד רובינשטיין ואח' נ' סיבוני, תק-של 2009(1) 18465).

מטרת ההגנה שנותן הסעיף הינה לאפשר חופש התבטאות בהליכים משפטיים ומעין שיפוטיים לצורך קידום התכלית של בירור האמת (רע"א 1104/07 עו"ד חיר נ' עו"ד גיל, פורסם בנבו), והיא נפרשת על התבטאויות בעל פה בדיוני בית המשפט והתבטאויות בכתב בהליכים בכתב המוגשים לתיק בית המשפט (או המותב המעין שיפוטי). עם זאת, עצם קיומו של הליך שיפוטי או מעין שיפוטי בין צדדים מסויימים, בתקופת זמן מסויימת, אינו מתיר לאחד מהם לפרסם לשון הרע אודות זולתו תחת כל עץ רענן, ובפני כל הצדדים וגורמים נוספים, ולטעון כי הדברים נאמרו או נכתבו "תוך כדי דיון" בהליך, תוך צמצום דרישת הסעיף **למסגרת זמנים גרידא, להבדיל ממסגרת זירת הפרסום, והיותו חלק אינטגרלי מההליך התקין, אותה דורש הסעיף.**

אין די בכך שיש קשר ענייני, מבחינת רקע הדברים, התוכן והנמענים, בין הפרסומים לבין הסכסוך המשפטי בין האחים שרבט לבין מלכיאל, ושהפרסומים נכתבו בהקשר לבוררות או להליכים המשפטיים בבית המשפט המחוזי, **כשהם עצמם חיצוניים להליך הבוררות או ההליך השיפוטי, ולא נכתבו על ידי בעל דין.**

לפיכך אני קובעת כי לא חלה על הפרסומים אף אחת מההגנות המנויות בחוק איסור לשון הרע.

אני מרשיעה את הקובל בעבירה של פרסום לשון הרע בכוונה לפגוע בכל ארבעת הפרסומים נשוא הקובלנה.

עבירת האיומים

הגדרת עבירת האיומים בסעיף 192 לחוק העונשין הינה: "המאיים על אדם בכל דרך שהיא בפגיעה שלא כדין בגופו, בחירותו, בנכסיו, בשמו הטוב או בפרנסתו, שלו או של אדם אחר, בכוונה להפחיד את האדם או להקניטו, דינו - מאסר

שלוש שנים".

ביטויים המהווים איום בפגיעה בנכסיו, בשמו הטוב ובפרנסתו של הקובל מופיעים בפרסומים הבאים:

א. **הפרסום השני** (מכתב לבורר לויט, סעיף 7): "הוא כנראה לא מבין שאני ארדוף אותו ואת משפחתו עד חורמה, אדאג שילדיו לא יהנו מהרכוש שצבר אביהם במרמה, כמו שהוא משבש את חייו של אבי, מידה כנגד מידה והכל על פי חוק ואותם שיטות ואותו דמיון יצירתי, עם נבל אתנבל וכך יעשה בנחישות ובלי רגישות. אני יתחיל לגבות ממנו מחיר אישי יתחיל להזיע המטרה לשלול לו את הרשיון שלא יטפח עוד דור של שקרנים נוכלים וזילות בשופטים. ידע כל עורך דין עברי שלכל מעשה נבלה יש מחיר. כל נזק שיגרם לאבי באחד מההליכים אתבע את משרד ליפא ואותו אישית אמצה את הדין עמו ועם כל נבל אחר ממשרדו."

ב. **הפרסום השלישי** (מכתב לבורר לויט, סעיף 11): "וגם אם אאלץ לנדוד במדבר ארבעים שנה, אגבה את המחיר מהנבל עזיאל ממשרד ליפא ואת הרכוש (...)" (ההדגשה במקור - נ.מ.ש.).

ג. **הפרסום הרביעי** (מכתב לקובל, סעיף 8, 10): "אני מבטיח לך שאפרע ממך על פי דין, רק אתמול הוכרע משפטו של נבל ברשות הציבור מר הירשנזון ויבוא יומך שאפרע ממך כנבל ברשות המשפט." "הרשה לי לסיים בדברי תורה ההולמים אדם כמור: עם נבל תתנבל (תהילים). לצערי לא השכלתי להבין זאת עד היום, אנהג בך כפי שראוי לך נבל ברשות משרד ליפא. הפסקתי לשחק דמקה אני משחק איתך שח מט וכדאי שתבין זאת."

אין מחלוקת, שבציטוטים אלה יש איום לפגוע בנכסיו של הקובל ("אדאג שילדיו לא יהנו מרכוש שצבר אביהם במרמה", "אגבה את המחיר מהנבל עזיאל ממשרד ליפא ואת הרכוש"); בשמו הטוב (בעצם פרסום ההשמצות הבוטות על הקובל, הכלולות בסדרת הפרסומים, בתפוצה רחבה כמפורט לעיל, לרבות ללשכת עורכי הדין) ובפרנסתו ("המטרה לשלול לו את הרשיון").

השאלה המתעוררת היא ביחס ליסוד "שלא כדין", היינו: האם יש בפרסומים כדי ללמד על כך שהנאשם איים לפגוע בפרנסתו של הקובל, בנכסיו ובשמו הטוב רק על פי חוק (כגון, בתביעה משפטית, בהגשת תלונה ללשכת עורכי הדין), או שמא יש בפרסומים משום דברי איום החורגים מ"איום" בנקיטת סנקציות משפטיות חוקיות.

אמנם הנאשם ציין כמה פעמים את ההסתייגות כי יפעל רק "על פי חוק", "ימצה את הדין" עם הקובל ויפרע ממנו על פי דין. כך, סבר כב' השופט מקובר, בהחלטתו במעמד צד אחד בבקשה שהגיש הקובל לפי החוק למניעת הטרדה מאיימת, למקרא המכתבים, כי "נראה שהדברים אינם יוצאים מגדר כתיבת מכתבים, גם אם חריפים, כשהכוונה העולה מהם היא פעילות באמצעים משפטיים בלבד". החלטה זו (12/נ) נכתבה בטרם קיום דיון במעמד מי מהצדדים.

ברם, מבחן היות האיום "שלא כדין" אינו רק בהיבט המילולי, של איום מוצהר לביצוע עבירות פליליות כלפי הקובל, אלא גם ברושם הכולל שהפרסום מותיר על הקורא הסביר בנסיבותיו של האדם שנגדו הופנה האיום.

ברע"פ 2038/04 לם נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו) נקבע ע"י בית המשפט העליון:

"כדי לקבוע אם תוכן הביטוי עולה כדי איום, על בית המשפט לבחון "אם יש בדברים כדי להטיל אימה בליבו של אדם רגיל מן הישוב בנסיבותיו של האדם שנגדו הופנה האיום" (פסק דין חמדני בעמ' 415). **יודגש כי בחינת תוכנו של הביטוי אינה מתבצעת במנותק מן הנסיבות אלא בתוך ההקשר שבו ניתן הביטוי. בית המשפט יבחן את הנסיבות שאפפו את מסירת הביטוי ואת הנסיבות שבהן הוא נקלט. כמו כן יבחן בית המשפט את המסר שהיה גלום בביטוי".**

במקרה דנן, הנאשם השתמש בשלושת הפרסומים המצוטטים לעיל בשפה בוטה ומתלהמת, העלולה להטיל אימה על הקורא הסביר, ביחס לעוצמת הטינה, האובססיביות ושאיפת הנקם העולות מהפרסומים, המעוררות חשש לפעולות נקם בלתי חוקיות:

"אני **ארדוף אותו ואת משפחתו עד חורמה**", "אדאג **שילדיו לא יהנו מהרכוש** שצבר אביהם במרמה", "עם נבל **אתנבל וכך יעשה בנחישות ובלי רגישות**", "אני יתחיל **לגבות ממנו מחיר אישי יתחיל להזיע**", "וגם אם אאלץ לנדוד במדבר ארבעים שנה, **אגבה את המחיר מהנבל עזיאל**", "הפסקתי לשחק דמקה **אני משחק איתך שח מט** וכדאי שתבין זאת".

זאת, כאשר הנאשם מדגיש (בפרסום השני) שאינו נמצא יותר בסערת רגשות אלא "**בסערת קרב**".

האלימות המילולית יוצרת חשש אובייקטיבי בעיני הקורא הסביר, כי הכותב לא יבחל במעשי נקם החורגים מהגשת תביעה משפטית או תלונה ללשכת עורכי הדין, וברי כי נועדו ליצור רושם כזה ולהטיל מורא כזה. כך בפרט, האזכור החוזר ונשנה של משפחתו וילדיו של הקובל, שכלל אינם קשורים לעניין ייצוגו המשפטי את האחים שרבט, נועד אך ורק להטיל אימה על הקובל, וכך גם המלים "אגבה ממנו מחיר אישי", "יתחיל להזיע", "ארדוף עד חורמה". עדותו של הקובל, כי המכתבים ובהם האיומים המצוטטים לעיל (פרסום שני, שלישי ורביעי) הגיעו אליו והטילו עליו אימה מחשש לפגיעה בו או במשפחתו, בפגיעה פיזית או בהטרדות והצקות שישבשו את שלוותם הנפשית, הינה סבירה ומהימנה, בפרט על רקע הכרותו הממושכת עם הנאשם והתרשמותו ממנו במהלך הבוררות והליכי המשפט הממושכים, בהם התלווה לאביו.

הקובל העיד, כי הפרסומים לא נעשו בחלל הריק, אלא לאחר אותה ישיבת בוררות מיום 12.1.09 בה התפרע הנאשם והבורר התפטר מתפקידו כשהוא מדגיש כי התנהגות הנאשם הגדישה את הסאה וחצתה את הקיום האדומים (סעיף 7 לפסק הדין ת/3):

"נכחתי בישיבה הזו, במהלכה הנאשם צעק, התבטא במלים נוראיות כלפי הבורר לויט, התפרץ, הדברים עלו לידי ביטוי בהחלטת הבורר לויט... ואז הבורר לויט התפטר אמר שאינו יכול יותר. אני והצוות שלי שהיינו שם קמנו והתכוונו לצאת מחדר הישיבות. הנאשם שיושב כאן הגיע אלינו, חסם בגופו את היציאה, רדף אחרינו תוך שהוא אומר "אני ארדוף אתכם" במיוחד כלפי, "אתה תראה מה אני אעשה לך", יש דלתות זכוכית ביציאה מהמשרד, הוא עמד עם הגב לדלתות ולא איפשר לנו לצאת מתוך המשרד. יצאנו בכל זאת, רץ אחרינו לכיוון המעלית, נכנסנו למעלית בצרחות וגידופים, התעלמנו, שתקנו ולא הגבנו לפרובוקציה. בכך זה לא נגמר. ירדנו למטה, המתנו ברחוב למונית, אני ועו"ד נוסף

ממשרדי עו"ד רז נבון, בסמוך היה עו"ד חנוך ארליך שייצג את אביו של הנאשם באותה עת. הוא הגיע אלינו, לא יודע איך לכנות את זה, אבל צריך לראות את העינים של האיש באותו רגע, כולו אחוז תזזית, רץ לעברנו, חשבתי שעוד רגע הוא מכה אותנו פיזית, רץ וזה מה שנאמר לנו: "אתם בני זנות", בצרחות ברחוב, כשאנו עומדים וממתינים למונית, האיש היה אחוז אמוק, אחוז אמוק! זה היה שלושה חודשים קודם לכן. אנחנו עומדים, לא מגיבים, לא יודעים באותו רגע איך להגיב. אתה רואה איש שמהלך עליך אימים, אתה מרגיש מאויים ומפוחד". (פרוט' 23.10.12 עמ' 29 ש' 16 עד עמ' 30 ש' 4)

הנאשם טען בסיכומיו כי עדות הקובל לגבי אירועי ישיבת הבוררות האחרונה היתה עדות יחידה שלא נתמכה בעדויות מי מהנוכחים באירוע, ולא פורטה בקובלנה. מכיוון שהדברים הובאו כרקע להבנת תחושתו של הקובל למקרא המכתבים, ואין הם עצמם נשוא הקובלנה, ניתן להסתפק בעדותו המהימנה של הקובל בנקודה זו.

יצוין כי תמיכה לעדות הקובל עולה מפרוטוקול אותה ישיבה (נ/1), בה התבטא הנאשם: "אני אדביק אותך לרצפה וגם את הבחור הזה, אני אתבע אותו אישית, הוא ישלם מחיר אישי, לא בירבורים, קרבות רחוב". וכך גם מהתייחסותו של הבורר לויט להתנהגות הנאשם, כמפורט בפסק הדין ת/3, בהחלטתו של הבורר על גבי הבקשה שהופנתה אליו ע"י משרד הקובל, לחזור בו מההתפטרות (נ/8) ובתגובתו לבקשה שהוגשה בעניין זה ע"י האחים שרבט לבית המשפט המחוזי (נ/10 סעיף 10).

על רקע התרחשויות אלה, אין תמה כי הקובל העיד: "תוכן הדברים גרמו לי פחד. לא רק התוכן כשלעצמו אלא גם האובססיביות שבאה לידי ביטוי מתוך המכתב, אתה רואה שזו סדרת מכתבים היה אחד, בא השני ואז עוד שניים. וכשאני מספר את הדברים האלה לרעייתי, שקיבלתי מכתב מהבן של שאומר שהוא מתכוון לרדוף אותי, מבחינתי לרדוף אותי זה לפגוע בי פיזית, להציק לי, להטריד אותי ואת בני משפחתי. חד משמעי!" (פרוט' 23.10.12 עמ' 29 ש' 14-1).

הביטויים המאיימים שצוטטו לעיל, בפרסומים השני, השלישי והרביעי, אשר נשלחו - כנמען עיקרי או כמכותב - לקובל עצמו, מלמדים על עצמם כי כוונת הכותב היתה להטיל אימה ומורא על הקובל, בקשר עם ייצוגו כעורך דין את האחים שרבט, ולהקניטו, ובכך מתקיים היסוד הנפשי הנדרש בעבירת האיומים, שהוא כוונה להפחיד או להקניט (רע"פ 2038/04 הנ"ל).

הטענה כי הנאשם פעל מתוך מצוקה נפשית, עקב התמשכותם יוצאת הדופן של ההליכים המשפטיים בסכסוך, אין בה כדי להשליך על הכוונה הפלילית שהתגבשה במוחו בעת כתיבת הפרסומים ושליחתם.

לפיכך אני מרשיעה את הנאשם בעבירה של איומים ביחס לפרסומים השני, השלישי והרביעי.

ניתנה היום, י"ב חשוון תשע"ז, 13 נובמבר 2016, במעמד הצדדים.

